

αναφερθείσα απλουστευτική ευθυγράμμιση με τους Βούλγαρους πρώην κομμουνιστές και τους Σέρβους εθνικιστές. Και εδώ, οι χειρότερες ημέρες αυτών των στάσεων έχουν παρέλθει. Για την ακρίβεια, η συνειδητοποίηση ότι ορισμένες από τις στάσεις αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την ενίσχυση και όχι την παρεμπόδιση της τουρκικής παρουσίας στα Βαλκάνια, υπήρξε από τους σημαντικότερους παράγοντες που επέτρεψαν την ομαλοποίηση των σχέσεων με τα Σκόπια και τα Τίρανα. Πάντως, όπως ήδη σημειώθηκε το παίγνιο μηδενικού αθροίσματος με την Τουρκία εξακολουθεί να διαστρεβλώνει σε κάποιο βαθμό τις ελληνικές αντιλήψεις για τις εξελίξεις στα Βαλκάνια.

Συνοψίζοντας:

Τα γεγονότα στα Βαλκάνια, όπως και το ευρύτερο πλαίσιο της επερχόμενης διεύρυνσης της ΕΕ, υπογραμμίζουν την αυξανόμενη σημασία για την Ελλάδα ενός εποικοδομητικού της ρόλου στην περιοχή. Υπογραμμίζουν ακόμη τη σημασία ενός αταλάντευτου ευρωπαϊκού προσανατολισμού των βαλκανικών πολιτικών της, και την ανάγκη μιας παραπέρα επανεκτίμησης, προτεραιοτήτων και στάσεων. Ένας τέτοιος προσανατολισμός θα συνέπλεε με την αιχμή των σημερινών εθνικών στόχων, που κατά το τελευταίο έτος έχουν τεθεί κάτω από τα συνθήματα του «εκσυγχρονισμού» και της «Ευρώπης».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

1. Τα δραματικά γεγονότα της Αλβανίας – που αποκορυφώθηκαν μετά την εκφώνηση της παραπάνω εισήγησης – μετριάζουν τη λελογισμένη αισιοδοξία που προσβέυεται εδώ. Τα γεγονότα αυτά υπογράμμισαν με τραγικό τρόπο το αδιαίρετο δημοκρατίας-σταθερότητας, το μη βιώσιμο της «πραγματιστικής» δυτικής διπλωματίας, την επιτακτική ανάγκη μιας πιο ενεργού ευρωπαϊκής πολιτικής στα Βαλκάνια, αλλά και τα γνωστά προβλήματα στη διαμόρφωσή της. Καθώς η έκβαση της κρίσης δεν είναι σήμερα (19/3) γνωστή, παραμένουν ανοιχτά και τα «χειρότερα» σενάρια που θα μπορούσαν να ακυρώσουν εντελώς τις θετικές εξελίξεις (π.χ. μια μεγάλη αιματοχυσία, μια επέκταση της κρίσης στην πΓΔ Μακεδονίας ή στο Κόσσοβο, ή μια όξυνση των ελληνο-αλβανικών σχέσεων). Εάν πάντως επιτευχθεί τελικά μια δημοκρατική πολιτική λύση (και η προοπτική αυτή υπάρχει), θα μπορούσε κανείς να ελπίζει ότι η Αλβανία θα εισέλθει και αυτή έστω και με οδυνηρό τρόπο στο δρόμο της δημοκρατίας και της Ευρώπης, προς όφελος βέβαια και της περιφερειακής σταθερότητας.»

Η «ΥΠΟΘΕΣΗ SOKAL»

Τα γεγονότα σχετικά με την δημοσίευση ενός «απατηλού» άρθρου

Τον Απρίλιο του 1996 το περιοδικό *Social Text* δημοσίευσε το άρθρο του θεωρητικού φυσικού Alan Sokal, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, με τίτλο «Διασχίζοντας τα σύνορα: Προς μια μετασηματιστική ερμηνευτική της κβαντικής βαρύτητας». Το περιοδικό αποτελεί βήμα έκφρασης του νεοσύστατου χώρου των λεγόμενων «πολιτισμικών σπουδών» (*Cultural Studies*), που συγκροτείται ως πεδίο σύνθετης φιλοσοφικής θεώρησης των πιο πρόσφατων πορισμάτων των κοινωνικών και των ανθρωπιστικών επιστημών εσχάτως και υπό το πρίσμα «μεταμοντέρνων» αντιλήψεων. Το άρθρο του Sokal φαινόταν να υποστηρίζει πως οι σύγχρονες εξελίξεις στη θεωρητική φυσική δικαιώνουν και ενισχύουν αυτές τις μεταμοντέρνες φιλοσοφικές και πολιτικές αντιλήψεις για την ανάγκη παραβίασης των συνόρων μεταξύ των διαφόρων επιστημών και κυρίως για την σχετικοποίηση ή και κατάργηση παραδοσιακών κριτηρίων ορθότητας, αντικειμενικότητας, αλήθειας και ορθολογικότητας, στο όνομα μιας ριζικής απελευθέρωσης και «δημοκρατικοποίησης της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής». Δύο μήνες αργότερα με νέο άρθρο του στο περιοδικό *Lingua Franca*, ο Sokal αποκάλυπτε ότι το δημοσιευμένο κείμενο δεν ήταν παρά μια παρωδία επιστημονικής εργασίας, γεμάτη από αοριστίες, παραλογισμούς ή και συρραφή ανακριβών ερμηνειών στοιχείων, που σκοπό είχε να ελέγξει την κριτική εγρήγορηση του *Social Text*. Το γεγονός είναι πως οι εκδότες του πρωτοποριακού περιοδικού έσπευσαν να δημοσιεύσουν το δοκίμιό του, θεωρώντας ότι συμβάλλει στην προαγωγή των στόχων του. Ακολούθησαν έντονες διαμαρτυρίες των υπεύθυνων του *Social Text*, άρθρα και επιστολές σε εφημερίδες και περιοδικά ευρείας κυκλοφορίας (*New York Times*, *Times Literary Supplement*, *New York Review of Books*), παρεμβάσεις διασήμων επιστημόνων (*Steven Weinberg*) και η έντονη συζήτηση της «υπόθεσης Sokal» συνεχίζεται μέχρι σήμερα, ενώ έχουν οργανωθεί και σχετικές συναντήσεις σε πανεπιστημιακά και εξωπανεπιστημιακά

fora. Από τη μια πλευρά, αρκετοί, κυρίως όσοι βλέπουν με συμπάθεια το γενικό φιλοσοφικό προσανατολισμό των «πολιτισμικών σπουδών», καταγγέλλουν την απάτη του Sokal, τον εγκυλών για ανεντιμότητα και διαβλέπουν στην ενέργειά του την υπεροψία του επιστημονισμού που απειλεί το νέο απελευθερωτικό πνεύμα το οποίο ισχυρίζονται ότι εκπροσωπούν. Από την άλλη, πολλοί επιστήμονες και φιλόσοφοι, κυρίως από την αναλυτική παράδοση, επαινούν τον Sokal για την χρήσιμη φάρσα του, επειδή κατά τη γνώμη τους ξεσκέπασε την προχειρότητα και την ιδεολογική ελαφρότητα των εκφραστών του σύγχρονου σχετικιστικού ή και μηδενιστικού μεταμοντερνισμού, που κάθε άλλο παρά προοδευτικός και απελευθερωτικός μπορεί να θεωρηθεί.

ΥΠΟΘΕΣΗ ΣΟΚΑΛ: ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ Η ΣΥΓΚΥΡΙΑ του Αριστείδη Μπαλτά

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ επιτυχημένης εξαπάτησης κατά τεκμήριο σοβαρών και έγκυρων περιοδικών (ή ακόμη και άλλων επιστημονικών ή ακαδημαϊκών φορέων) έχουν υπάρξει, δόξα τω θεώ, ουκ ολίγες στην πρόσφατη ιστορία μας. Τα δε συναφή κίνητρα διέθεταν όλη την ποθούμενη ποικιλία. Από την έμπρακτη καταγγελία μιας απαράδεκτης σοβαροφάνειας μέχρι την ιδιοτελέστατη επιζήτηση υψηλών κερδών της μιας ή της άλλης κατηγορίας. Η «υπόθεση Σόκαλ», λοιπόν, δεν υπήρξε η πρώτη του είδους της ούτε μάλλον θα είναι η τελευταία. Ήταν δε απολύτως εύλογο να περιμένουμε πως θα επαναλαμβάνονταν και με αυτήν την αφορμή η πάντοτε χρήσιμη συζήτηση των γενικών ζητημάτων που θίγει μια τέτοια εξαπάτηση: τι σημαίνει σήμερα επιστημονική δημοσίευση και τι επιστημονική εγκυρότητα, ποια είναι τα σχετικά κριτήρια και πώς εξασφαλίζονται, αν είναι ή όχι θεμιτή η πράξη του Σόκαλ και ούτω καθεξής. Όπως ήταν εύλογο και να περιμένουμε πως η εξειδίκευση αυτών των ζητημάτων στον ιδιαίτερο επιστημονικό-ακαδημαϊκό χώρο όπου έγινε η εξαπάτηση θα επιστράτευε το δέον πάθος των θιγομένων όσο και των θιγόντων. Ωστόσο η «υπόθεση Σόκαλ» δεν σεβάστηκε